

SARAH TULLER

ur. 1922; Piaski

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, II wojna światowa
Słowa kluczowe	projekt W poszukiwaniu Lubliniaków, projekt W poszukiwaniu Lubliniaków. USA 2010, projekt Lublin. Pamięć Zagłady, Holokaust

Nieświadomość nadchodzącej Zagłady

Wtedy, z samego początku, niektórzy wracali. Z początku, w 1940 roku, to były obozy pracy. Oni ich wzięli do pracy, bardzo ciężkiej pracy. Dwudziestoletni chłopak wrócił i wyglądał jak na sześćdziesiąt lat. Bez zębów, bili go... Ale jeszcze żył. Tośmy mówili: „Ale przeżyjemy” Słabi umrą, silni przeżyją. U Żydów jest jedno powiedzenie. Naród przeżyje. My, jako Żydzi, przeżyjemy. Ludzie padną, ale my... Do dzisiejszego dnia my mówimy: „Hitler przegrał. On zabił dużo ludzi, ale on nie zabił Żydów, to, co on chciał” To jest bardzo *slip*, tak mówić. Ale tak to jest. Tak, że z początku wiedzieliśmy, że idą do pracy, do obozu pracy.

Później zaczęły się te zabijania. Żeśmy się dowiedzieli, że ich brali i wystrzelali i wracali do góry... I później jeden przyjechał... A gdzie myśmy wtedy byli? Nie pamiętam, czy byłam na Majdanie Tatarskim, czy... nie pamiętam gdzie. Co on przyjechał, on był zmartwychwstały. On był w miasteczku i zabrali ich, oni robili własne groby, później [do nich] strzelali. Jemu tak się stało, że jak strzelali w niego, to oni jego nie uderzyli, tylko dwa razy tego, co stał koło niego. Ale on wpadł w ten grób. I on wolno, jak nałożyli nową warstwę, to on się tak podsuwał, że on mógł oddychać. Jak go zakopali pod wieczór, to on w nocy wykopał się, wyszedł. Uciekł... I uciekł do chłopów, co go nie wpuścili do domu, ale wyrzucili mu coś do jedzenia, wodę, spodnie i koszulę. Żeby wyglądał jak człowiek. I stamtąd on uciekł do getta.

Ja go nie spotkałam. Ale ludzie mówili o nim. On żył. A później on zginął w getcie. Bo on uciekł do getta. Może uciekł później z getta, ja nie wiem. Ale później, po wojnie, żeśmy słyszeli, niedużo, ale parę takich historii.

[Obozy masowej zagłady] to się stało później. To było później. Oni tę prawdziwą zagładę zaczęli po zaczęciu wojny z Rosją. I potem, jak widzieli, że to wolne zabijanie zajmuje za długo [czasu]. I był ten cudowny Niemiec, co wynalazł ten gaz, żeby zabijać. To się stało później. To się stało dopiero w 1941 roku. Może później...

Data i miejsce nagrania	2010-12-14, Boynton Beach
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Transkrypcja	Magdalena Kożuch
Redakcja	Maria Radek
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"